

L'ECONOMIA SOLIDÀRIA

LUIS RAZETO MIGLIARO

Santiago de Xile

La societat contemporània enfronta reptes gegantins, entre els quals hi ha la pobresa, l'exclusió i la marginació de grans sectors socials i de pobles sencers a diverses regions del món; la desocupació i l'atur de percentatges creixents de la força de treball; gravíssimes injustícies i desigualtats socials que es tradueixen en processos de desintegració de la convivència social; conflictes ètnics i internacionals que s'allarguen sense solució apropiada; la ingovernabilitat i la desafecció ciutadana respecte dels sistemes polítics; l'accentuada delinqüència i corrupció; el deteriorament del medi ambient i els equilibris ecològics; els desmesurats endeutaments privats i dèficits públics insostenibles, que generen una gravíssima crisi financera; deterioraments de la qualitat de vida relacionats amb formes de consum distorsionades; l'esgotament d'importants recursos naturals i fonts d'energia necessàries per continuar el desenvolupament.

L'acumulació i agreujament d'aquest conjunt de problemes porten a la convicció que estem davant l'esgotament i la crisi estructural o sistèmica d'una mena d'economia i d'una forma de desenvolupament basats en la combinació de dos grans actors i sectors econòmics: el de les finances, les empreses i el mercat capitalistes, i el de l'Estat i les polítiques públiques. Si és així, es fa necessària i urgent –per afrontar aquests greus problemes i reptes i evitar un veritable col·lapse civilitzatori **crear i potenciar una nova economia i una nova mena de desenvolupament.** Fins i tot pensem nosaltres que la tasca històrica del present consisteix precisament a **iniciar la creació d'una nova i superior civilització**, que obri l'experiència humana envers nous horitzons.

Cal assenyalar que, per iniciativa dels que experimenten i són majoritàriament conscients de cadascun dels esmentats problemes, s'han anat experimentant activitats i processos tendents a superar-los, i que en els fets estan donant lloc –tot i que encara a petita i insuficient escala– a aquesta nova economia i aquesta nova forma de

desenvolupament necessaris. Iniciatives i processos emergents que s'estan difonent, articulant i essent coneguts i impulsats amb els noms d'“**economia solidària**” i “**desenvolupament humà sostenible**”.

L'economia solidària o economia de solidaritat és una recerca teòrica i pràctica de formes alternatives de fer economia, basades en la solidaritat i la feina. El fonament de l'economia de solidaritat és que la introducció de nivells creixents i qualitativament superiors de solidaritat en les activitats, organitzacions i institucions econòmiques incrementa l'eficiència micro i macroeconòmica, i genera un conjunt de beneficis socials i culturals que afavoreixen els que l'experimenten, la comunitat circumdant i tota la societat.

La solidaritat incorporada a l'activitat econòmica, convertida en força productiva, en criteri de distribució i en forma de consum, és allò que hem anomenat el “**Factor C**” (atès que amb la lletra C comencen moltes de les paraules que l'expressen: comunitat, cooperació, comensalitat, comunicació, comunió, compartir i tantes altres que comencen amb el prefix co-, que significa fer quelcom “junts”). El Factor C és el fonament de l'economia solidària, i es pot entendre com “la unió de consciències, voluntats i emocions rera d'objectius compartits per una comunitat, organització o col·lectiu humà, que potencia els seus integrants i el grup en quant a tal, multiplicant els seus èxits”.

L'economia de solidaritat és un procés real en què convergeixen les recerques de variats i múltiples sectors i grups: grups populars i organitzacions de base, i persones de tots els sectors socials que volen desenvolupar iniciatives empresarials de nova mena, amb sentit social i ètic; moviments cooperatius, mutualistes i autogestionaris; organitzacions i moviments ecologistes, que descobreixen que els problemes del medi ambient són causats per formes econòmiques

i de desenvolupament insolidàries; pobles originaris que lluiten per recuperar la seva identitat i les seves cultures comunitàries tradicionals, i que troben en formes econòmiques comunitàries i solidàries la possibilitat de viure bé, de treballar amb felicitat, integrats a la comunitat i en harmonia amb la natura; organitzacions no governamentals que es proposen objectius de desenvolupament humà i social; institucions públiques i poders locals que veuen en l'economia solidària una manera eficaç de desenvolupament local, institucions religioses que conceben l'economia solidària com una forma de fer economia coherent amb les seves orientacions espirituals i ètiques, intel·lectuals de variades disciplines que cerquen noves respostes als grans problemes socials de la nostra època; economistes que prenen consciència de les limitacions i insuficiències dels marcs teòrics de la seva disciplina convencional.

L'economia de solidaritat és també un **nou enfocament conceptual**, al nivell de la teoria econòmica, referit a les formes econòmiques cooperatives, comunitàries, autogestionàries i associatives. L'economia solidària ha configurat una teoria capaç de: a) proporcionar una guia i criteris d'eficiència econòmica en els processos decisoris i de gestió de les operacions que realitzen; b) garantir una identitat compartida a les experiències i recerques d'economies alternatives; c) assegurar l'autonomia cultural que necessita qualsevol moviment i procés que aspiri a fer canvis profunds en l'economia i en la vida social.

L'economia solidària és un gran **projecte de desenvolupament, transformació i perfeccionament de l'economia**. L'economia de solidaritat apareix com una nova manera de pensar i de projectar processos transformadors eficaços i profunds, en condicions de promoure la consciència i la voluntat dels més amplis sectors que anhelan una vida millor, una vida bona i una societat més humana i convivial.

La dimensió "projecte" de l'economia solidària té diversos nivells, i inclou des d'allò que podem concebre com un projecte personal, fins a un projecte global, passant pels nivells intermedis de la comunitat organitzada.

En l'àmbit personal l'economia solidària es projecta envers el desenvolupament de persones

creatives, autònomes i solidàries, que no són ni individualistes ni massificades, sinó integrades a la comunitat i en relació harmònica amb la natura i el medi ambient. En el projecte de l'economia solidària les persones i les comunitats no deleguen en l'estat ni en poders superiors allò que elles poden desenvolupar per elles mateixes. Així la societat es construeix des de baix cap a dalt, i s'expandeix des d'allò petit fins a allò gran.

El projecte de l'economia solidària no és partidista ni totalitzant. No pretén configurar tota l'economia en base a un model únic d'organització, i ni tan sols conforme a una sola racionalitat econòmica. Podem dir que el projecte de l'economia solidària és pluralista, doncs reconeix la conveniència d'un sector basat en la iniciativa individual, un sector basat en les organitzacions solidàries, i un sector públic o estatal de l'economia. No nega la necessitat i importància del mercat, però es planteja construir un mercat democràtic, just i solidari. No rebutja el desenvolupament econòmic, però exigeix que aquest sigui sostenible, centrat en la persona humana, desplegat en benefici de tota la societat, respectuós amb la natura i el medi ambient.

L'economia solidària proporciona a les persones i als grups que lluiten per una societat justa, lliure, solidària i fraterna, un llenguatge modern, renovat, motivador i captivant, en un context cultural com el d'avui, en el qual les ideologies estatistes han perdut credibilitat, i en el qual concepcions tradicionals del cooperativisme, el mutualisme i l'autogestió semblen haver perdut capacitat de convocatòria.

L'economia solidària ofereix una possibilitat d'integració sota una identitat social comuna, a recerques i experiències transformadores que s'han desenvolupat sota diferents denominacions, essent en realitat convergents en els seus propòsits, i estant en els fets proveïdes d'una mateixa racionalitat econòmica especial, que requereix que s'expandeixi i s'aprofundeixi.

Per ampliar i aprofundir el coneixement de l'economia solidària i el desenvolupament humà sostenible, en el portal www.luisrazeto.net s'hi poden trobar nombrosos articles, llibres, vídeos i cursos oferts gratuïtament per l'autor.